

Vlaams
Parlement

vergadering **C266**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 14 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over duaal leren in het volwassenenonderwijs – 2014 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zware beroepen in de onderwijssector – 2067 (2017-2018)	6
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitbreiding van de niveauerkenning van buitenlandse diploma's – 2096 (2017-2018)	12
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vraag vanuit het land- en tuinbouwonderwijs naar investerings-subsidies voor het aanschaffen van uitrusting – 2134 (2017-2018)	15
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het aanbod aan speciale onderwijsmiddelen voor leerlingen met een motorische beperking – 2157 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Schoolverlatersrapport 2018 van VDAB en het aantal schoolverlaters uit aso-richtingen (algemeen secundair onderwijs) – 2158 (2017-2018)	20

**VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over
duaal leren in het volwassenenonderwijs
– 2014 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, met de goedkeuring van het nieuw 'lentedecreet' Duaal Leren op 21 maart 2018 gaf het Vlaams Parlement het startschot om vanaf 1 september 2019 aan jongeren een vernieuwd en kwalitatief traject van leren en werken aan te bieden dat gelijkwaardig is aan andere opleidingsvormen binnen het secundair onderwijs. Het decreet laat bovendien de mogelijkheid open om duaal leren uit te breiden naar het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Om de mogelijke invulling van duaal leren in het secundair volwassenenonderwijs te onderzoeken, vroeg u aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om hierover een advies te formuleren. Dit advies werd op 8 mei opgeleverd.

De Vlor ziet in zijn advies heel wat kansen voor duaal leren in het secundair volwassenenonderwijs. Duaal leren biedt niet enkel opportuniteiten voor zowel werkende als niet-werkende cursisten om in een authentieke werksituatie specifieke vaardigheden te verwerven, duaal leren zet ook de deur open voor meer en nauwere banden tussen de centra voor volwassenenonderwijs, de bedrijfswereld en andere opleidingsverstrekkingen zoals VDAB en SYNTRA.

Naast opportuniteiten zijn er natuurlijk ook heel wat uitdagingen. Eerst en vooral moet er voldoende draagkracht zijn bij alle partners. Door het specifieke karakter van het volwassenenonderwijs moet een stelsel van duaal leren ook optimaal afgestemd zijn op een populatie van cursisten met diverse achtergronden en verschillende arbeidsmarktsituaties. Bovendien is er nood aan aangepaste instrumenten rond attitudes, arbeidsmarktgeschiktheid en -bereidheid. Zeker in het tweedekansonderwijs dienen cursisten gestimuleerd te worden om het volledige opleidingstraject, waartoe ook de belangrijke component van algemene vorming behoort, te doorlopen.

Minister, wat is uw standpunt rond het advies van de Vlor over de mogelijkheid om duaal leren uit te breiden naar het secundair volwassenenonderwijs?

Hoe schat u zelf de mogelijkheden in om duaal leren in te voeren in het secundair volwassenenonderwijs?

Welke opportuniteiten en uitdagingen ziet u? Welke aspecten moeten nog verder worden uitgeklaard? Zijn er reeds gesprekken gevoerd met de centra, de bedrijfswereld en andere opleidingsverstrekkingen uit het beleidsdomein Werk rond deze mogelijkheid? Zijn er reeds afspraken gemaakt of initiatieven genomen?

Welke initiatieven zult u nog nemen om duaal leren in het secundair volwassenenonderwijs mogelijk te maken en beter uit te rollen? Hoe ziet u het tijdspad?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het zal u niet verbazen, collega Celis, dat ik bijzonder verheugd ben over het positieve advies van de Vlor om het duaal leren ook in het secundair volwassenenonderwijs te realiseren. We staan voor cruciale tijden inzake duaal leren. Ik ben absoluut grote fan, en ik geloof echt in dat duaal leren in het hoger onderwijs, niet alleen het volwassenenonderwijs maar ook globaal in ons hoger onderwijs.

Het klopt inderdaad dat het uitrollen van duaal leren in het volwassenenonderwijs geen eenvoudige knip- en plakoefening is. Je kunt niet alles van het secundair

onderwijs transponeren naar het volwassenenonderwijs. De Vlor zegt zeer terecht dat het volwassenenonderwijs cursisten bereikt, die zich in heel verschillende arbeidssituaties bevinden. Toch kan het systeem van duaal leren juist voor hen, om die reden een interessante leerweg zijn, maar we zullen de nodige aandacht moeten besteden aan de verschillende profielen van de cursisten.

Het is geen of-ofverhaal; het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) moet de autonomie hebben om de afweging te maken tussen het aanbieden van een opleiding via een traject duaal leren of via een traject contactonderwijs of beide. We moeten naar een evenwicht zoeken tussen voldoende flexibiliteit om de opleidingstrajecten samen met de bedrijven vorm te geven en het te beperkt opleiden op basis van specifieke verwachtingen van een individueel bedrijf. Dat geldt eigenlijk sowieso. Bij hbo5 is het een beetje hetzelfde. Maar het is dus zeer positief.

Een ander aandachtspunt is het statuut van de cursist in de duale opleiding. Daarbij zullen we nagaan onder welke voorwaarden de cursisten een vergoeding ontvangen en hoe die verband houdt met een eventuele werkloosheidsuitkering, leefloon of loon als ze zouden werken. Dat moet zeker worden bekeken.

De centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie werken sinds een tiental jaar nauw samen met VDAB om de zogenaamde onderwijskwalificerende opleidingstrajecten (OKOT) en beroepskwalificerende opleidingstrajecten (BKOT) aan te bieden. In deze trajecten werd geëxperimenteerd om onderdelen van die opleidingen op de werkvloer te laten plaatsvinden. Er moeten nog stappen worden gezet om tot volwaardig duaal leren te komen, maar er is al ervaring. Men is deze paden aan het verkennen.

In het secundair volwassenenonderwijs zitten zeker mogelijkheden, maar ook daar zitten we met een divers palet aan mensen. Op basis van het Vlor-advies heb ik aan mijn administratie gevraagd om een startnota te maken om een definitie voor duaal leren te maken in het volwassenenonderwijs, de plaats van werkplekleren, de uitwerking en kwaliteitsontwikkeling. Ik ga uiteraard overleggen met minister Muyters zoals we met duaal leren gedaan hebben in het secundair onderwijs.

De startnota zal dan in het najaar overlegd worden met de stakeholders. Ik vind het wenselijk dat dit overleg in de schoot van de Vlor wordt georganiseerd omdat daar alle partners zitten. Het is mijn bedoeling om tegen het eind van dit jaar een afgewerkte nota te hebben en te kijken op welk tempo we tot een ontwerp van decreet kunnen komen, of tot decretale aanpassingen.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik geloof ook enorm in het duaal leren. Voor heel wat mensen is het een enorme meerwaarde om toch aan een diploma te geraken.

Ik zal nooit vergeten – ik ga bijna veertig jaar terug in de tijd – dat een jongen uit onze vriendenkring zo’n lak had aan de school. Ik zat toen in de lerarenopleiding. Hij zei dat hij zelfs de beste leerkracht zou kunnen naar de ... Hij kwam echt niet graag naar school, hij kon dat niet opbrengen. Dat is iets van alle tijden. Het is wel een heel goede stielman geworden. (*Gelach. Opmerkingen*)

Het is voor sommige mensen misschien herkenbaar.

Ik heb het wel heel mijn leven spijtig gevonden dat die man een 14-jarige schoolverlater was en nooit enig diploma of getuigschrift haalde. Destijds kon hij vanop de werkvloer niets verwerven. Hij wenste echt niet langer naar school te gaan. Hij kon die marteling niet doorstaan. Hij heeft daar de rest van zijn leven uiteindelijk de gevolgen van gedragen.

Die profielen zijn er uiteraard ook nog. Er zijn nog heel andere profielen die kiezen voor leren en werken. Het feit dat die component leren daar zo uitdrukkelijk

in zit, vind ik een fantastisch gegeven. Zo kunnen zij nog naar een diploma of deelattest gaan.

Minister, het overleg met de stakeholders in de schoot van de Vlor is een goed idee. Zij hebben daar, denk ik, een zeer waardevol advies gegeven. Er werden heel duidelijk klemtonen in gelegd rond dat duaal leren, maar er werden even-goed mogelijke valkuilen in voorgesteld. Daar kunnen we wel iets mee. Het is zeker belangrijk om bij het overleg te focussen op mogelijke valkuilen en zeker zeer goed eventuele kinderziektes op te sporen en op te volgen.

Volwassenen die zelf een moeilijk traject hebben gelopen, leerlingen of studenten die heel bewust kiezen voor dit type: ik zie er echt naar uit om met duaal leren aan de slag te gaan. Het is natuurlijk zo, 1 september 2019 komt pas volgend jaar en niet nu, maar ik vind het heel belangrijk dat we ons samen maximaal kunnen voorbereiden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, het is duidelijk dat de geesten aan het rijpen zijn in verband met het duaal leren. In een paar jaar is er een hele evolutie afgelegd.

Minister, een aandachtspunt blijft hoe dan ook het statuut van de cursisten.

Op 13 juni verscheen er een persbericht – het is ook op de radio geweest – van negentien bedrijven die in het kader van het VBO pleiten voor duaal leren in het hoger onderwijs, niet alleen voor graduaat, maar algemeen. Er lopen op dit moment gesprekken daarover.

Minister Hilde Crevits: Dat klopt, mijnheer De Meyer. In Limburg hebben we een studiedag gehad. Heel wat bedrijven slaan de handen in elkaar met PXL om kwalitatieve werkplekken aan te bieden in het kader van hbo5-opleidingen. Ook professionele bachelors zijn op het ogenblik aan de slag. Ik heb het bedrijf CNH in Zedelgem bezocht, waar VIVES, de West-Vlaamse hogeschool, zeer interessante opleidingen uitbouwt, zoals elektromechanica, met uitgebreide stages in bedrijven. Ze zouden eigenlijk naar volwaardig duaal leren willen gaan. We zien dus veel interesse bij die professionele bachelors. We wachten op het advies van de Vlor over dat onderdeel, of het zou vervat moeten zitten in het advies over het volwassenenonderwijs. We zien daar grote opportuniteiten.

In het buitenland, bijvoorbeeld in Duitsland, kan men zelfs ingenieur worden via duaal leren. Men gaat eigenlijk vrij ver. Zeker voor jongeren die hun diploma secundair al gehaald hebben, biedt het nog meer opportuniteiten. Het zijn zeker pistes die momenteel worden verkend.

Vera Celis (N-VA): Nog een klein puntje, minister, we moeten dat zeer goed bewaken. Het is uiteindelijk de bedoeling dat mensen vanuit het volwassenenonderwijs een diploma secundair onderwijs halen. We moeten zeer goed bewaken dat ze de verleiding, want die gaat er zijn, zeker wanneer er een tekort is aan arbeidskrachten, kunnen weerstaan. Ze gaan een geweldig beeld voorgespiegeld krijgen om te beginnen als arbeider en te stoppen met studeren. Dat zou spijtig zijn. We moeten echt de focus leggen op het diploma. Dat is een van die valkuilen die voor mij goed in het oog moeten worden gehouden.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het daarmee eens, mevrouw Celis. We kunnen het ook omgekeerd bekijken. Er komt straks nog een vraag van mevrouw Brusseel rond schooluitval. We zien dat de arbeidsmarkt een enorme aantrekkingskracht heeft op jongeren. We zien dat bedrijven – of het nu een aso'er, tso'er of een bso'er is – aan hun mouw trekken, omdat ze volk nodig hebben. Dan kan duaal leren eigenlijk een

oplossing zijn om die combinatie te maken voor jongeren die zich verleid voelen. Het is aan de ene kant een valkuil, aan de andere kant een opportuniteit.

De meerwaarde van volwassenenonderwijs – vandaar dat we het ook in deeltijds onderwijs houden – is dat modulaire. Er zijn jongeren die niet gemaakt zijn voor trajecten over een schooljaar. Dat modulaire van volwassenenonderwijs spreekt de jongeren aan. Dat hoor ik van de jongeren zelf. Diegenen die uiteindelijk een diploma halen via het volwassenenonderwijs, worden net aangetrokken door de tussentijdse successen die ze boeken in het modulaire systeem.

Uw aandachtspunt is terecht. Maar ik heb nogal de neiging om gevaren als een opportuniteit te durven zien. De gevaren of knipperlichten moeten we tegemoet treden, maar als ik kijk naar de opportuniteiten, denk ik dat die ook bijzonder groot zijn. Dat wou ik nog meegeven, inpikkend op uw zorg die wel terecht is.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik denk dat we eigenlijk hetzelfde zeggen. Het is het verhaal van eens of oneens, het is de reden waarom we eens of oneens zeggen. Het glas is halfvol of halfleeg. Dat is de discussie. Ik ben heel blij met uw bezorgdheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zware beroepen in de onderwijssector – 2067 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn vraag dateert reeds van 29 mei, toen dit thema nog actueler was. Op woensdag 23 mei werd in de media een lijst bekendgemaakt met 'zware beroepen': beroepen waarin het aantal gewerkte jaren met een bepaalde coëfficiënt zou worden vermenigvuldigd in de telling van de anciënniteit die nodig is om met pensioen te kunnen gaan. Mensen met een zwaar beroep kunnen vroeger met pensioen gaan. Het principe van de zware beroepen zal op termijn het huidige systeem van 'preferentiële tantièmes' vervangen.

Op de discussie in de commissievergadering van 19 april hebt u aangegeven dat de Vlaamse Regering vertegenwoordigd is in de Commissie Pensioenen van de publieke sector, en dat het standpunt blijft gelden dat de eventuele budgettaire opbrengsten van een pensioenaanpassing niet van het Vlaamse naar het federale niveau mogen verhuizen.

De lijst met zware beroepen in de openbare sector is het resultaat van een akkoord van twee vakbonden met federaal minister van Pensioenen Bacquelaire, maar de lijst is nog niet goedgekeurd door de Federale Regering. Zoals aangegeven in de media, lijkt de lijst zeer ruim. Het is echter opvallend dat de leidinggevende beroepen in het onderwijs niet opgenomen zijn in de lijst, terwijl een recente studie van professor Devos van de UGent, uitgevoerd in opdracht van de minister van Onderwijs, aangeeft dat de helft van de schooldirecteurs symptomen heeft van een burn-out.

Minister, strookt de invulling van de lijst met de visie van de Vlaamse Regering? Welke onderwijsniveaus of beroepen ziet u als zwaar beroep? Met welke argumentatie? Hoe wordt die visie door de vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in de commissie Pensioenen meegenomen, gecommuniceerd en desgevallend verdedigd? Is er een garantie dat eventuele budgettaire opbrengsten van een pensioenaanpassing niet van het Vlaamse naar het federale niveau verhuizen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik zal nog niet al uw vragen kunnen beantwoorden, maar ik zal mijn best doen. U weet dat dit een federaal dossier is. Het voorontwerp van wet is op 4 april 2018 door de Federale Regering voor de eerste maal goedgekeurd. Het voorontwerp legt de elementen en criteria vast die bepalend zijn voor de zwaarte van een beroep om te kunnen genieten van een erkenning als zware functie. Deze zijn: belastende arbeidsomstandigheden door fysieke inconvenianten verbonden aan de werkomgeving of door lichamelijke belasting; belastende werkorganisatie; belasting wegens verhoogde veiligheidsrisico's; belasting van mentale of emotionele aard.

Het voorontwerp van wet verduidelijkt de manier waarop de lijst moet worden opgemaakt van de functies die een of meerdere elementen bepalend voor de zwaarte ervan omvatten. De opgestelde lijst moet per functie aangeven of de functie één of meerdere van de vier elementen bepalend voor de zwaarte ervan bevat. Deze lijst kan enkel worden opgemaakt in nauw overleg met de vertegenwoordigers van de personeelsleden. Zo staat er in de wet dat deze lijst zal worden vastgelegd bij een in federale ministerraad overlegd koninklijk besluit, op voorstel van de minister bevoegd voor de pensioenen van de publieke sector en op voorwaarde van het akkoord van één of meerdere delegaties van de vakorganisaties in het Comité A. Men kan pas een lijst voorleggen aan de minister als men het akkoord heeft van een of meer delegaties in Comité A.

De onderhandelingen in Comité A over het wetsontwerp vonden plaats op 23 mei. Daarop is de lijst, waarover een akkoord is gevonden tussen de minister van Pensioenen en twee vakorganisaties, bekendgemaakt. Over de inhoud van de lijst is in het Comité A niet gesproken of onderhandeld. De lijst is aangekondigd, maar er is geen inhoudelijk gesprek. Er waren enkele gesprekken tussen minister Bacquellaine en de vakbonden. Het ontwerp van wet moet nu nog door de Federale Regering worden goedgekeurd.

Het koninklijk besluit met de lijst van zware beroepen moet ook nog worden goedgekeurd door de Federale Regering en onderhandeld in Comité A, waarin de gemeenschappen en gewesten zijn vertegenwoordigd. Dat is de stand van zaken op dit ogenblik.

Ik kan daar verder niet zoveel uitspraken over doen. Maar ik wil wel meegeven dat ik een beetje treurig word als ik aan de discussie in de media denk. De Federale Regering wil een noodzakelijke harmonisering van de diverse pensioensystemen doorvoeren. De onderwijssector heeft bepaalde statuten en tantièmes, net zoals vele andere sectoren. Dat tweede luikje van het debat wordt nooit meegenomen. Voor het onderwijs betekent de discussie dat de tantièmes worden afgeschaft. Het hele bestaande systeem zou worden aangepast. Daar hoor ik heel weinig over. Ik vind dat dit moet worden meegenomen in de discussie.

Ik zeg dit nu met grote schroom. Ik ben de dochter van een directeur in het basisonderwijs, die niet boven maar tussen zijn leerkrachten stond. Het verschil tussen een directeur en de leraren in het basisonderwijs vind ik zelf al moeilijk. In het basisonderwijs werkt men in een heel specifieke context. Zo is het aan de onderhandelaren om daar verder het gesprek en het debat over te voeren.

We hebben met de Vlaamse Regering lang geleden – dat weet u, u hebt me daarover ondervraagd – een nota goedgekeurd waarin we gevraagd hebben dat het hele systeem niet tot gevolg zou hebben dat er grote budgettaire verschuivingen zouden komen van het Vlaamse naar het federale niveau. Als we de tantièmes in de onderwijssector zomaar afschaffen, betekent dat een enorme shift van Vlaanderen naar federaal. Dat willen we niet.

Onze minister-president heeft altijd gezegd dat we niet willen dat iemand aan het einde van zijn carrière plots minder gaat verdienen. Dat moet ook worden gehonoreerd. We hebben in Vlaanderen wel een kader. Ik ben al bij de minister van Pensioenen geweest om dat kader toe te lichten. De eigenlijke onderhandelingen zijn gevoerd tussen de vakbonden van de publieke sector, niet de onderwijsvakbonden, en minister Bacquellaine. Ik vind dat de vakbonden wat onderwijs betreft goed werk hebben geleverd inzake het statuut. Er zijn uiteraard nog een aantal zorgen. We hebben daar uiteraard ook nog geen beslissing over genomen. Er is vanuit Vlaanderen zelfs nog niet onderhandeld in Comité A, enkel over het wetsontwerp.

Jos De Meyer (CD&V): Het is evident dat het een federaal dossier is, minister. Ik onthoud dat u het standpunt van de Vlaamse Regering herbevestigt. De mensen uit het onderwijsveld mogen aan het einde van hun carrière, als ze met pensioen gaan, en langer gewerkt hebben, duidelijk niet minder pensioen ontvangen. Dat is een eerste duidelijke standpunt.

Twee, er mogen geen middelen van het Vlaamse naar het federale niveau verschuiven. De Vlaamse Regering maakt uiteraard deel uit van de Commissie Pensioenen. We weten met ons allen dat de vakorganisaties hier in dit dossier een heel belangrijke rol spelen.

Ik begrijp dat voor de rest de Vlaamse Regering – welke groepen uit het onderwijsveld of welke niet – nog geen standpunt ingenomen heeft, en dat men dat op dit moment overlaat aan de discussie met de vakorganisaties. Men kan uiteraard discussiëren over welke onderwijsniveaus in aanmerking komen voor de term zwaar beroep. Dat is een discussie die niet alleen moet worden gevoerd, en uiteraard in de eerste plaats, met het onderwijsveld, maar ook met andere groepen, met de ruimere samenleving. Daar heb ik alle begrip voor.

Voor mij lijkt het wel essentieel als men zegt: dit niveau behoort tot de zware beroepen, namelijk het kleuter- en basisonderwijs, dat de directies van die niveaus worden meegenomen in deze groep. Dat geldt zeker omdat die mensen zwaar belast zijn en probleemsituaties tegenkomen, en zeker omdat veel schooldirecteuren een burn-out hebben, jammer genoeg. Ik vind het zeer gerechtvaardigd dat zij worden meegenomen in de zware beroepen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een belangrijk thema, de pensioenen in onderwijs, ik denk pensioenen in het algemeen en tout court. Ik denk ook dat we daar met de nodige aandacht aan de slag moeten gaan. Degenen wier job niet als zwaar beroep wordt gecatalogeerd, komen direct naar buiten met de vraag: doen wij dan niet goed ons best, werken wij dan niet hard, is ons beroep dan niet zwaar? De directeurs basisonderwijs stellen zich terecht vragen. Maar er zijn nog personeelscategorieën die vragen stellen: 'wat met ons'?

Omgekeerd, zijn er bepaalde profielen binnen onderwijs, gedetacheerde leerkrachten, die niet meer in de school staan. Is dat dan nog een zwaar beroep? Hoe gaat men die eruit filteren?

De kwestie zware beroepen is op zich al heel geladen. Misschien moeten we wel eens kijken naar 'zware taken' binnen bepaalde beroepen. Dan denk ik aan het loopbaanpact. Gaan we mensen verleiden om in het onderwijs te komen werken om hun op het einde van hun carrière, na veertig jaar dienst te zeggen: nu kunt u één jaar vroeger stoppen?

De onderwijzers, dat zien we allemaal, vallen niet uit als ze 62 zijn. We hebben de uitval in de eerste vijf jaar, en we hebben vooral de uitval tussen 35 en 50 jaar. Gaan we die mensen aan boord houden door ze het vooruitzicht te geven dat ze een of twee jaar vroeger kunnen starten? Die vraag moeten we luidop durven stellen.

Op dit punt zegt de N-VA: we moeten vooral zorgen dat het niet langer een zwaar beroep is. Ik kijk naar mijn collega's naast mij, inderdaad, die planlast, een realistisch M-decreet, de aanpak van pesten, dat zijn de thema's waar mijn collega's naast mij mee bezig zijn. Taalbaden Nederlands, te grote klassen, te veel nieuwsbrieven met allerlei pedagogische en andere richtlijnen die niet aansluiten op hun realiteit, dat maakt dat mensen uitvallen en dat het beroep zwaar wordt. Ik denk dat we wel degelijk een Vlaamse verantwoordelijkheid hebben om daar heel hard op in te grijpen.

Ik ben blij dat de heer De Meyer zegt dat er geen middelen van Vlaanderen naar het federale niveau mogen vloeien. Ik voel dat er een nieuwe consensus ontstaat voor een bijsturing van de Financieringswet, waar die middelen nog altijd wel vloeien. Ik hoop dat we dat kunnen doen.

Ik wil er toch ook op wijzen dat de tbs in Vlaanderen reeds is afgeschaft. In Wallonië bestaat dit nog. Daar bestaat de kans inderdaad dat er geld blijft vloeien.

Evident, we hebben het zelf ook gezegd, langer werken: ja, maar niet met minder pensioen. Ik begrijp dan ook niet dat vakorganisaties aan het strijden zijn voor een coëfficiënt van 1,1 of 1,15 en in hun berekening vergeten wat het gevolg is van de aanpassing van de tantième. Want dat leidt wel degelijk tot minder pensioen, tenzij ze dat willen, en dan moeten ze dat luidop zeggen. Voor mijn fractie is het zeer duidelijk wat wij willen. Langer werken? Ja. Dat is nodig. U hebt het al aangekaart, minister. We hebben het met heel deze meerderheid naar voren geschoven: met behoud van het pensioen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik zal niet ingaan op de pensioenkwestie maar op de notie 'zwaar beroep'. Waarom hebben wij een zwaar beroep en wat kunnen wij daaraan eigenlijk doen? Want aan het einde van de rit aan de slag gaan, aan het werk gaan met de notie zwaar beroep verandert dus weinig aan de loopbaan, zoals de heer Daniëls ook al zei.

Ik verwijs naar de interessante blog van Pedro De Bruyckere, u allen bekend, veronderstel ik. Hij heeft het over de ongelijkheid in opdrachten voor hetzelfde loon, over het kariger loon voor zijinstromers, en over extralegale voordelen die niet zouden helpen. Wel, het is inderdaad nodig om meer leerkrachten aan te trekken. Dus moeten we ervoor zorgen dat het beroep aantrekkelijker wordt. Daar hebben we al zo vaak over gepraat, we hebben ook al veel zaken ondernomen, maar we moeten alert blijven voor de dingen die gebeuren op het terrein.

Dus, minister, laat me duidelijk zijn, zeker een pluim voor wat al gerealiseerd is. Die aanvangsbegeleiding is heel erg belangrijk: men krijgt begeleiding voor de zaken die men nog niet goed kan, of als je nog weinig ervaring hebt, namelijk het lesgeven op zich, het schoolse gebeuren op zich. Als je aan het begin van je loopbaan goed wordt ondersteund, ben je goed vertrokken of gelanceerd voor een sterke loopbaan.

Waar men nu mee komt zwaaien, extralegale voordelen zoals in Nederland, zal het beroep niet minder zwaar maken. Trouwens, Pedro De Bruyckere wijst op een ander gevaar. Hij verwijst naar Zweden, waar men de beste en meest ervaren leerkrachten naar scholen kon lokken met veel financiële middelen, maar dat zijn dan de scholen met het rijkste publiek en het minste kansarmen. De uitdaging om meer winst te boeken is daar het minst groot, zodat men nog meer ongelijkheid gaat creëren, terwijl we die sociale mobiliteit zoveel meer nodig hebben.

Lesgeven in bepaalde scholen maakt het beroep zwaarder, ja, precies daarom kun je inderdaad naar de inhoud en naar taken kijken in plaats van naar het beroep in zijn geheel. Dat is één zaak.

Waar ik zeker voor wil pleiten, en dat is voor Open Vld fundamenteel, is om nog sterker in te zetten op wat vandaag nog niet is uitgeklaard, of waar we het nog te weinig over hebben en waar de vakorganisaties het ook te weinig over hebben.

En dat is eigenlijk arbeidsvreugde geven door meer eigenaarschap te geven aan de leerkrachten. Soms hebben we het er wel over dat de leerkrachten in een carcan van leerplannen en pedagogische dictaten zitten en dat helpt niet. Dat neemt arbeidsvreugde af.

Zij hebben wel degelijk nog planlast. Wij hebben met Operatie Tarra grote inspanningen gedaan, waarvoor een pluim, minister, maar feit is dat op het niveau van de school er wel nog planlast is, en een enorme verantwoordingsdrang door de druk van de juridisering zoals we ook in het hoger onderwijs zien. En dat neemt ook arbeidsvreugde weg, dat maakt het beroep zwaar omdat er frustraties zijn. Niet omdat er daardoor meer of minder moet worden gewerkt, maar omdat het frustrerend is, omdat er te weinig erkenning is, te weinig respect, te weinig eigenaarschap. Ik vind het fundamenteel om de komende jaren in het beleid na te gaan hoe we daaraan kunnen verhelpen.

Ik geef een voorbeeld. Ik kreeg alarmerende berichten van leerkrachten wiskunde die van hun directie te horen kregen dat ze nu maar eens op de 'zelfontdekkende leermethode' moesten overschakelen. Dan moet je geluk hebben met veel Einsteins en Pythagorassen in de klas zodat het lukt. Als leerkrachten op die manier opgelegd krijgen hoe ze het moeten doen, terwijl zij eigenlijk de expert zijn in hun vak en vakdidactiek, dan nemen we arbeidsvreugde weg en maken we het beroep zwaar. We moeten daar aandacht voor hebben.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er wordt een heel debat geopend. Ik ga een paar dingen op scherp proberen te stellen.

Collega Daniëls, u hebt geprobeerd om te vragen of ik ga zeggen dat ze dan een beetje vroeger op pensioen mogen gaan. Eigenlijk is het omgekeerd. Ze hebben vandaag een statuut, een statuut met gunstige tantièmes en een loopbaan die ze eigenlijk voor zich zien. Door de afschaffing van de diplomabonificaties en door de maatregelen die men neemt om langer te werken, is er een impact en zal men langer moeten werken. Als je nu nog eens zomaar die tantièmes gaat afschaffen, dan komt er nog eens een lap bij.

U vraagt of ik ze ga lokken door te zeggen dat ze vroeger met pensioen mogen. Neen. De boodschap die je gaat geven, is dat ze voor de derde keer het bericht gaan krijgen dat ze nog langer gaan moeten werken. Ik vind dat we dit gesprek met een zeker respect moeten voeren voor een statuut dat vandaag bestaat. Ik vind het eigenlijk een beetje jammer dat het allemaal wordt herleid tot 'zwaar beroep'.

Wat we doen, is een harmonisering van de statuten. Collega Daniëls, u zegt dat we moeten differentiëren, maar het is bij de politie niet anders. Er werken mensen bij de administratie, er werken er in het veld. Bij de buschauffeurs heb je dat ook. Ik vind het zeer nefast dat men voor onderwijs dan zulke opmerkingen maakt, maar voor al die andere groepen is dat blijkbaar niet nodig dat men zo gaat kijken. Het stoort mij een beetje en het maakt me ook een beetje droevig.

Het is ook onze samenleving die voor elk probleem dat er is – kijk vandaag in de pers over pesten en naar de zware cijfers die niet stoken met wat ik heb als enquêtecijfers over pesten – naar het onderwijs kijkt. Ik vind het evengoed de verantwoordelijkheid van de sportclub, van de cultuurbeweging, van de ouders, van iedereen. Maar onderwijs moet het weer oplossen. Alles komt in de bak van onderwijs, maar dan wel lachen als we zeggen dat we er een probleem mee hebben dat men het statuut zoals het vandaag bestaat, met de tantièmes, zomaar zou afschaffen. Ik vind dat erg. Ik vraag een beetje respect voor de taak van de leraar

en bij uitbreiding voor de taak van de directeur. Dat is debat nummer één. Het debat is niet afgerond. Ik ben het er zeker mee eens dat als niet iedereen binnen onderwijs hetzelfde is, het frictie teweegbrengt. Dat is ook waar, maar het gaat over een statuut dat vandaag bestaat. Ik had eigenlijk liever gehad dat men probeerde om de verschillende stelsels een beetje te harmoniseren, zonder dat het direct de connotatie van zwaar beroep kreeg, want het geeft onmiddellijk een ander gevoel. Het is dat wat mij wat stoort op bepaalde momenten.

Wat een loopbaandiscussie betreft, is het zeer interessant wat u meldt, collega Brusseel. Ook hier wil ik toch wel een opmerking maken. Ik hoorde vanmorgen op de radio mevrouw Verdyck zeggen dat het maar kleine stapjes zijn die nu worden gezet. Ik vind dat eigenlijk erg. We gaan opnieuw een lerarenplatform invoeren, werkzekerheid voor 2500 leraren. We gaan verplichte aanvangsbegeleiding geven. Som maar op. Ik heb vanmorgen opnieuw de directeurs toegesproken over de maatregelen die wij met deze coalitie hebben genomen, ook om het basisonderwijs sterker te maken, en de aanpassing aan het M-decreet. Dus, zeggen dat we niet investeren in de loopbaan, vind ik intellectueel niet correct. Het afdoen als pieteputerige maatregelen waardoor scholen genooddaakt zijn om een extra verzekering aan te bieden aan hun personeel, vind ik niet oké. Mijn maag keert net niet om.

U hebt het correct gezegd: we hebben wel investeringen gedaan. Moet er nog meer worden geïnvesteerd en willen we graag een loopbaanpact? Ja. Ik wil jullie allemaal toch wel erop wijzen dat alle sociale partners, niet alleen de vakbonden maar ook de werkgevers, akkoord gegaan zijn en mij zelfs hebben gevraagd om een tijdsbestedingsonderzoek te doen. 'Beslis er niet zomaar over. Onderzoek het toch eerst eens.' De studie is uitgeschreven en loopt tot eind dit jaar. Ik was bereid om beslissingen te nemen twee jaar geleden. U weet dat. Het ging toen over de opdracht en de noemer. Maar het kon toen niet want er moest eerst een taakbelastingsonderzoek komen en dat is er nu. En dan vragen waar het loopbaanpact blijft, vind ik eigenlijk niet fair. Men heeft ernaar gevraagd en we gaan nu correct deze procedure zo afwerken.

Ik ben het ermee eens dat Tarra nog veel beter kan, maar dit is ook een verantwoordelijkheid van de partners op het veld. Gisteren nog hoorde ik mevrouw Krekels op de banken van het Vlaams Parlement zeggen dat leerkrachten goed functioneren zolang ze een handleiding hebben, maar neem de handleiding weg, en het gaat niet meer. Dat staat wel een beetje haaks op dat ze eigenlijk worden versmacht onder al die dingen van bovenaf. We zitten met uitgeverijen samen om te kunnen stoppen met invulboeken en invulblaadjes. Het neemt alle creativiteit weg. Wat hoor ik van veel leerkrachten? Dat die invulboeken wel aangenaam zijn. Ook hier voel je dus een zekere spanning. Ik hou het meest van leraars die totaal uit de band springen, en zo zijn er ook veel. U moet eens nagaan wat we aanbieden met KlasCement, materiaal dat leraren zelf maken. Het is fantastisch. Het kan naast handboeken of in de plaats van handboeken worden gebruikt. Je kunt ermee doen wat je wilt. Er is een schitterend aanbod. Je voelt ook dat leraren meer en meer op zulke platformen terechtkomen, en dat is een goede zaak.

Collega De Meyer, ik weet dat het een beetje buiten de scope van uw vraag is, maar het hangt er wel mee samen omdat men soms zegt dat het een zwaar beroep is en men moet investeren in arbeidsvreugde. Ik vind wel dat deze regering echt stappen voorwaarts zet. Ik ben er ook trots op. Natuurlijk moeten die loopbaangesprekken nog volgen, maar die komen niet – en ik weet dat dat ook de stelling is van collega De Meyer – in de plaats van de discussies op federaal niveau. Ik vraag gewoon respect voor de manier waarop het onderwijs nu is georganiseerd. Onderschat de impact niet op alle gesprekken en op alles wat we proberen te doen, ook binnen het onderwijs.

Wat de shift van middelen betreft, collega Daniëls, is het geen verandering van gedacht. Het is een Vlaams standpunt dat al heel lang geleden is ingenomen door

de Vlaamse Regering, van bij de start van de gesprekken. Wij willen niet dat er een besparing op de kap van het onderwijs wordt gerealiseerd om op federaal niveau andere zware beroepen te realiseren. Ik hoop dat we daarin ook hard blijven en we zullen erop toezien dat dat zo is.

Zo zie je, collega De Meyer, dat een voorzichtige vraag toch een bijzonder interessant debat uitlokt. Waarvoor dank.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, wat ik bijzonder belangrijk vind, is dat u volgens mij terecht stelt dat een zwaar beroep misschien niet de juiste term is om het discours te voeren. Wat ik duidelijk niet heb gezegd, is dat de pensioenregeling van onderwijsmensen een middel is om jongeren te laten kiezen voor het lerarenberoep. Wat ik wel heb gedaan, is respect vragen voor mensen die werken in het onderwijsveld.

Collega's, een goed loopbaanpact is bijzonder belangrijk, maar het zou van grote naïviteit getuigen om te denken dat na een goed loopbaanpact elke kleuterleidster tot haar 67e kan werken. Dat wil ik heel duidelijk tegenspreken.

Minister, mijn bezorgdheid is dat dit gesprek wordt gevoerd op basis van objectieve criteria. Ik heb heel duidelijk mijn grote bezorgdheid geformuleerd voor de directies in het basisonderwijs en ik hoop dat dit zal worden meegenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitbreiding van de niveauserkenning van buitenlandse diploma's – 2096 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, op de recente tweejaarlijkse conferentie van de Europese ministers van Onderwijs riep de minister op om de automatische erkenning van diploma's in het buitenland uit te breiden.

Momenteel nemen we binnen de Benelux een pioniersrol op, door de automatische gelijkwaardigheidserkenning van elkaars diploma's. Het gaat over niveauserkenning, de gelijkwaardigheidserkenning, en niet over de inhoudelijke erkenning. Vooral voor de arbeidsmarkt is een vlotte gelijkwaardigheidserkenning een win-win. We willen natuurlijk wel garanties voor de kwaliteit van de diploma's en er ook op blijven toezien dat wie in Vlaanderen op de arbeidsmarkt komt, voldoende Nederlands kent. Dat is cruciaal in alle sectoren waar met mensen wordt gewerkt. Om heel specifiek te zijn: in de gezondheidszorg is dat toch wel een heel cruciaal element.

Minister, hoe wilt u concreet die uitbreiding van de automatische niveauserkenning van diploma's in het buitenland realiseren zonder daarbij de kwaliteit onder druk te zetten? Ik stel bijvoorbeeld vast dat op bepaalde punten van de studenten die op Erasmus gaan, onze instellingen een bepaalde coëfficiënt toepassen om die punten veelal te verlagen omdat men soms iets te enthousiast omgaat met bepaalde graden die bij ons toch wel op een andere manier worden toegekend.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, u hebt terecht gesteld dat de discussie en mijn pleidooi op de raad enkel ging over het niveau van de behaalde graad: geïntegreerde, bachelor, master of doctor. Het gaat dus niet over de inhoud, maar over de niveauserkenning van de diploma's.

De Codex Hoger Onderwijs neemt daar duidelijk stelling in en zegt dat twee zaken aan de basis liggen van het niveau van zo'n diploma hoger onderwijs. Er moet een kwaliteitszorgsysteem aanwezig zijn dat voldoet aan de ESG, dat zijn de standaarden en de richtlijnen voor kwaliteitsverzekering in de Europese Hogeronderwijsruimte. Het kwaliteitszorgsysteem moet op een verifieerbare wijze garanderen dat de leerresultaten worden verwezenlijkt. Er moet een opleidingsstructuur aanwezig zijn die gangbaar is, dus de bamastructuur, die ook past binnen een kwalificatieraamwerk dat geënt is op het Europees Kwalificatieraamwerk (EQF). Zonder deze decretale garanties kan er van niveauerkenning geen sprake zijn. Dat staat dus ingeschreven in de codex.

Op welke manier die gelijkwaardigheid verkregen kan worden, is verder vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering. Het is niet min waaraan je allemaal moet voldoen. Na intensieve gesprekken binnen de Benelux hebben we kunnen beslissen om voor die diploma's de procedure te schrappen. Binnen de Benelux is er dus op dit moment een automatische niveaugelijkwaardigheid.

In Parijs waren alle Bolognaleden aanwezig. We hebben gemerkt dat een aantal landen dit op deze manier hebben gedaan. Er zijn heel veel landen die met niemand uitwisselen, maar er zijn er een aantal die het wel doen. Wat mij bijzonder interesseert, is hoe we het netwerk van partnerlanden die wel automatisch erkennen, groter kunnen maken. We hebben dat aangekaart bij de ontmoeting met de Noordse landen omdat de 'Nordics' – Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden – ook zo'n systeem hebben om de graden van elkaar te erkennen. De eerste gesprekken zijn aangeknoopt om na te gaan of we tot de basis van gelijkstemmigheid kunnen komen of niet. Ik pleit helemaal niet om het zomaar overal te doen. We moeten goed onderzoeken wat de kwaliteitsvoorwaarden zijn, en of het kan of niet. Het is natuurlijk een sprong voorwaarts als je dat kunt doen. De stap naar verdere verruiming kunnen we enkel zetten nadat we elkaars systemen goed hebben kunnen onderzoeken. Maar bijna twintig jaar na Bologna wordt de groep van landen die wat implementatie betreft ver genoeg staan, ook wel groter.

Vanuit Vlaanderen hebben we daarom ook het aanbod gedaan om tussen nu en de volgende conferentie in Italië in 2020 een trekkersrol op te nemen in de implementatiewerkgroep rond het thema kwaliteitszorg. Ik heb er een dubbele speech gehouden. Kunnen we kijken naar niveaugelijkwaardigheid? Maar er is ook heel veel interesse voor ons nieuwe kwaliteitszorgstelsel dat is uitgerold omdat we toch wel een innovatieve sprong hebben gemaakt.

Finaal zal het altijd aan de Vlaamse Regering zijn om te bepalen welke bijkomende landen we vrijstellen van de NARIC-procedure (National Academic Recognition Information Centre) voor niveauerkenning. Dat zullen we enkel doen wanneer daar de nodige kwaliteitsgaranties zijn. In eerste instantie kijken we nu naar het netwerk dat bij de Nordics bestaat.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad wijs om te kijken naar dergelijke verbanden die er al zijn. Het is wel opvallend dat we Duitsland, dat we niet onmiddellijk een land kunnen noemen dat niet mee is op het vlak van onderwijs, hierbij niet kunnen betrekken. Het klopt dat het niet in een netwerk zit, maar als we zien hoeveel studenten er in Duitsland studeren en als we kijken naar het aantal stevige instellingen die we daar toch hebben, is het misschien wel zinvol om dat te doen. De Noordse landen zijn een aantal landen maar in aantal studenten is dat ook niet zo gigantisch veel. Als we ook kijken naar de positieve arbeidsmigratie die we hebben, dan komen bepaalde regio's in beeld. Het is ook iets om naar te kijken. Uit welke landen trekken wij studenten aan die we hier nodig hebben om bepaalde knelpuntberoepen op te vangen? Ik

denk dat dat eens moet worden onderzocht zodat we ook met die landen gesprekken kunnen aangaan. Ik heb het dan over migratie, over actieve, positieve migratie, waarbij we zeggen dat we mensen uit dat land willen.

Momenteel is de termijn voor niveauserkenning 60 kalenderdagen bij NARIC en 120 kalenderdagen voor een specifieke erkenning. 60 kalenderdagen is ongeveer 2 maanden. Op dit moment heeft NARIC al heel veel ervaring in een databank zitten. Mijn vraag is of we niet kunnen komen tot een lijst met landen of instellingen in landen waarvoor die termijn naar beneden kan. 120 dagen voor een specifieke erkenning betekent 4 maanden wachten, en dat is lang. Misschien is die opleiding al aan bod gekomen bij andere mensen voor wie een diepgaander onderzoek is gebeurd. Kunnen we dan geen opsplitsing maken tussen landen in een databank waar we ervaring mee hebben, instellingen waar we ervaring mee hebben en instellingen waar we geen ervaring mee hebben?

Mijn derde voorstel gaat over vluchtelingen. In alle andere landen begint de termijn te lopen als alle documenten in orde zijn. Bij vluchtelingen is dat niet zo. Als mensen heel wat jaren geleden een opleiding hebben gevolgd in het buitenland, is het niet zo evident om alle documenten te verzamelen. Kan er ook hier niet worden gekeken naar een aanpassing van de termijn of procedure?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik ben het eens met uw genuanceerd antwoord, waarin u nog eens hebt benadrukt dat kwaliteitsbewaking fundamenteel is.

Minister, op 4 juni 2015 hebt u op een soortgelijke vraag van onze collega reeds geantwoord dat u stap voor stap werkt. Ik wil even volgend aandachtspunt naar voren brengen: bij die automatische verklaring van gelijkwaardigheid is er ook een andere zijde, namelijk de uitstraling van onze opleidingen en de kansen die wij bieden aan onze studenten om op die manier in het buitenland op een volwaardige manier aan bod te komen. Dit aspect is nog niet belicht en ik wou dit nog even aanstippen.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Wat collega Daniëls aanhaalt, het precedentensysteem, was vroeger in gebruik en was ook raadpleegbaar. Mensen die een opleiding in het buitenland hadden gevolgd of gingen volgen, konden raadplegen of die specifieke opleiding in het verleden al aanleiding had gegeven tot een gelijkwaardigheidsverklaring. Dat is natuurlijk informatieverstrekking die heel nuttig is voor mensen die graag een opleiding in het buitenland zouden willen volgen, of omgekeerd. Het is nuttig om met zo'n systeem te kunnen werken en dat eventueel opnieuw raadpleegbaar te maken.

Een tweede opmerking heb ik in het verleden ook al eens gemaakt bij een gelijkaardige vraag. Mijn ervaring is dat mensen die gaan solliciteren op basis van die niveau-gelijkwaardigheid, die met een Nederlands diploma in Vlaanderen gaan solliciteren, vaak op wat onbegrip stuiten en last hebben om aan te tonen dat die niveau-gelijkwaardigheid bestaat, tot en met zelfs bij lokale besturen. Misschien moeten we daarover eens wat communicatie voeren zodat we dit beter in de hand kunnen nemen.

Minister Hilde Crevits: De uitbreiding tot de Scandinavische landen is wat mij betreft nuttig omdat we op die manier binnen het Bolognaproces expertise bundelen, en dat is voor mij eigenlijk van belang. Er zijn nog een paar netwerken binnen Bologna, maar we denken dat we vrij snel op dezelfde lijn als de Scandinavische landen zouden kunnen zitten.

Voor mij is het zeker geen probleem om gesprekken met Duitsland aan te knopen. Weet wel dat geen enkele werkgever bij ons vragen zal hebben bij een Duits diploma.

Er komen weinig of nooit vragen bij NARIC terecht. Ik wil het zeker eens nagaan, maar eigenlijk is er geen probleem omdat men het wel vertrouwt dat het oké is.

Ik zit al ongeveer drie jaar een beetje met NARIC gewrongen. Ik voel dat de procedures en de termijnen wat scherp zijn. We willen anderzijds ook – dat is hier ook aangekaart – dat het onderzoek degelijk gebeurt als het over de inhoud gaat. Men neemt er zijn tijd voor. Ik ben zeker bereid om na te gaan of een databank met goede voorbeelden of met expertise opnieuw kan worden geactiveerd. Ik wist niet dat ze verdwenen was. Ik neem de suggesties zeker mee in de gesprekken die met NARIC kunnen worden gevoerd.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat u de kwaliteit benadrukt en zegt dat dat cruciaal is.

Ik wil toch ook nog eens Nederlands in specifieke beroepen onder de aandacht brengen, want dat blijft vooropstaan.

We hebben het voorstel gedaan om eventueel de ervaring die we hebben binnen NARIC in de precedents maar ook in de termijnen, op te splitsen en te zeggen dat, als het van die of die landen komt, we dat inkorten tot dertig dagen. Waarom? Omdat we daar ervaring hebben. We weten hoe het daar draait. We hebben er rechtstreekse contactpersonen. We krijgen onmiddellijk antwoord op een mail. Niet 'first in, first out', want dat wil zeggen dat zaken die we heel snel kunnen aanleveren, blijven liggen omdat het 'first in, first out' is. Dat is een voorstel dat we willen doen om de procedure wat te differentiëren, om het werkbaar te houden, niet onbelangrijk voor NARIC, en om de kwaliteitstoets, die voor ons cruciaal is, te behouden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vraag vanuit het land- en tuinbouwonderwijs naar investeringssubsidies voor het aanschaffen van uitrusting – 2134 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, binnen het studiegebied land- en tuinbouw hebben de 21 secundaire land- en tuinbouwscholen in Vlaanderen veelal een eigen bedrijf om praktijklessen aan de leerlingen te kunnen geven. Sommige van die schoolgebonden praktijkbedrijven zijn eerder gericht op landbouw, andere op tuinbouw of dierenzorg, of op een combinatie van verschillende deelsectoren.

Om de leerlingen kwaliteitsvol onderwijs te kunnen geven, is het uiteraard wenselijk dat de inrichting van zulke schoolgebonden praktijkbedrijven ook voldoende up-to-date is. Werken met verouderd materiaal is voor de leerlingen niet motiveerend, maar het strookt ook niet met de doelstellingen van de leerplannen. Zowel de infrastructuur als de machines en inrichting zijn daardoor snel aan aanpassingen of vervanging toe. Anderzijds zijn de mogelijke winstmarges op een schoolgebonden bedrijf uitermate beperkt: de bedrijven zijn eerder kleinschalig en ze zijn sterker gericht op leerpraktijk dan op winst.

De gewone werkmiddelen voor het onderwijs zijn nodig voor de gewone werking van de school – onderhoud van gebouwen, lokaalinrichting, computers, leermiddelen – en zijn daardoor niet toereikend voor de nodige investeringen die te maken hebben met land- of tuinbouwactiviteiten: tractoren, melkapparatuur, ploegen, minigraaftoestellen, machines voor tuinaanleg en zo meer.

Omdat een school geen 'landbouwer in hoofdberoep' kan zijn, is steun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds echter niet mogelijk, zelfs Europees niet mogelijk, hoewel schoolgebonden praktijkbedrijven daar zeker baat bij zouden kunnen hebben.

Minister, is het niet wenselijk dat land- en tuinbouwscholen een beroep kunnen doen op specifieke 'uitrustingssubsidies' voor hun investeringen in schoolgebonden praktijkuitrustingen?

Overweegt u specifieke beleidsmaatregelen of -initiatieven om tegemoet te komen aan de noden van scholen met praktijkbedrijven? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, ik dank u voor uw volgehouden pleidooi voor onze land- en tuinbouwscholen.

Bij de laatste herziening van de financiering/subsidiëring van secundaire scholen in 2008 werden de toenmalige werkings- en uitrustingsgoederen samengevoegd tot één globaal werkingsbudget. Met het gegeven van 'praktijkbedrijven' is toen geen rekening gehouden. Wel genereert het studiegebied land- en tuinbouw bij de huidige berekening van de werkingsbudgetten op basis van puntengewichten het hoogste puntengewicht, namelijk 22, net zoals maritieme opleidingen of bouw. Het toont aan dat er met de eigenheid van het landbouwonderwijs rekening wordt gehouden.

Aan land- en tuinbouwscholen die de studierichting landbouw, tuinbouw, landbouwtechnieken, tuinbouwtechnieken en paardrijden en/of -verzorgen organiseren, wordt – gelet op de specifieke context van die scholen – ook een specifiek aantal uren-leraar toegekend, de zogenaamde 'teeltleiders'. Deze extra omkadering moet de scholen in staat stellen om hun culturen, serres en veestapel uit te baten en te onderhouden, ook tijdens vakantieperiodes, én om tijdens de praktijklessen aan de leerlingen demonstraties te geven die rekening houden met ontwikkelingen in de sector.

Daarnaast genereren leerlingen uit het studiegebied land- en tuinbouw dit schooljaar ook extra werkingsmiddelen voor de eenmalige investering in didactische uitrustingsgoederen. Dat is de aankoop van didactische uitrusting of beveiliging van reeds aanwezige didactische uitrusting. Vaste uitrusting van schoolgebouwen wordt bovendien sowieso mee gesubsidieerd door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) in het geval van een nieuwbouw- of verbouwingsproject bij het gesubsidieerd onderwijs. Dit is ook het geval als het zou gaan om duurdere uitrusting. Belangrijke voorwaarden zijn daarbij wel dat de uitrusting deel moet uitmaken van en gekoppeld moet zijn aan een subsidiedossier bij AGION, en dat de uitrusting in verhouding staat tot de uitgevoerde werken. AGION subsidieert immers in eerste instantie infrastructuurwerken, waar de uitrusting dan het gevolg van is. Het agentschap houdt er echter wel rekening mee dat in sommige gevallen de uitrusting in verhouding duurdere is dan bij klassieke schoollokalen, bijvoorbeeld in het geval van labo's, leskeukens, maar ook in technische richtingen. Als er nieuwe investeringen mogelijk zijn, is het logisch dat de landbouwscholen hier mee van kunnen genieten. Als er nog zo'n investeringsronde zou kunnen komen, zal ik zeker het landbouwonderwijs niet vergeten en, positief geformuleerd, het mee laten genieten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u hebt terecht gewezen op een aantal elementen zoals het puntengewicht, de teeltleiders, de mogelijkheden via AGION. Ik denk dat elk van deze verschillende mogelijkheden tot subsidiëring of tot omkadering belangrijk en waardevol is, maar desalniettemin moet ik hier heel duidelijk namens de land- en tuinbouwscholen toch een signaal geven dat velen van hen op dit

ogenblik met zeer grote noden kampen en dat voor hen de situatie uitermate moeilijk wordt – en dan formuleer ik het eigenlijk op een heel vriendelijke manier.

Ik begrijp dat u een opening laat voor extra werkingsmiddelen. Afgerond was dat ongeveer 72 euro per leerling. U begrijpt dat men daar niet onmiddellijk zware en dure technische machines mee aankoopt. Mijn pleidooi is toch om te heroverwegen, als er bijkomende mogelijkheden zijn voor specifieke uitrustingstoelagen en zeker als er extra middelen zijn die vorig jaar reeds gepland waren en waar ik pleit voor herhaling – wat ik nu nog met meer overtuiging doe – zeker en vast te kijken naar de grote noden in het land- en tuinbouwonderwijs.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een interessante vraag over de aanschaf van uitrusting in ... ik dacht eerst het technisch en beroepsonderwijs, maar toen stelde ik vast dat het een heel specifieke sector is die de collega hier naar voren haalt. Het is een specifieke sector waarvan de minister aanhaalt dat er al specifieke regels gelden. Voor de teeltleiders bijvoorbeeld is de hoogste coëfficiënt van toepassing.

In het technisch en beroepsonderwijs zijn er nog andere opleidingen, als we gaan kijken naar de matrix goedgekeurd voor de modernisering van het secundair onderwijs die de teeltleiders niet hebben, die niet zo'n hoge coëfficiënt hebben, die geen bijkomende middelen hebben, al begrijp ik wel de nood die men vanuit de sector lanceert. Maar ik stel vast dat in de houtbewerking de plc-gestuurde (programmeerbare logische sturing) machines in dezelfde categorie zitten als tractors inzake kostprijs. In de opleiding verzorging hebben we de nieuwste tilliften en bedden en de nieuwste communicatiesystemen inzake personenalarm. Die zijn ook duurder dan zo'n plastieken driehoek aan een ketting om je op te trekken. In de elektromechanica is heel wat uitrusting erg duur.

Mijn oproep is, minister, als u de bijkomende middelen waar de heer De Meyer naar vraagt, zou hebben, om dat dan toch niet te beperken tot het land- en tuinbouwonderwijs, maar goed na te gaan in het volledig technisch en beroepsonderwijs waar er noden zijn. In het regeerakkoord hebben we een passage opgenomen waar de N-VA heel hard achter stond om te zorgen voor gedeeld materiaal tussen volwassenenonderwijs, secundair onderwijs, VDAB en de sectoren. We hebben de regionale technologische centra (RTC's). Minister, in welke mate staan die samenwerkingen op poten? Kunnen de RTC's meer worden ontsloten voor alle scholen en niet alleen voor de scholen die er vlakbij liggen?

Minister Hilde Crevits: We moeten inderdaad in het kader van de modernisering van het secundair onderwijs die middelen van de tweede en derde graad herzien. We kunnen dat nog herzien omdat de richtingen ook anders worden gedefinieerd. Ik hoed mij, zonder bijkomende middelen, voor heel grote aardverschuivingen op dat vlak.

Collega's, u kunt veel vragen stellen over de middelen die extra nodig zijn, maar de financiering van het secundair onderwijs in vergelijking met het basis- en hoger onderwijs is oké. Ik zal het nog eens herhalen: ik vind – met alle bestaande middelen – dat momenteel in ons basisonderwijs moet worden geïnvesteerd. Daar zit de grootste 'gap' van allemaal.

Als we in het hoger onderwijs – die vraag is nu vandaag niet geagendeerd – de gemiddelden bekijken, zien we dat het hoger onderwijs ook minder goed gefinancierd is dan het secundair onderwijs. Het is voor mij niet zo evident. Ik kan aan iedereen zeggen: doe maar, we gaan extra investeren, maar dit is voor mij niet echt mogelijk.

Mijnheer De Meyer, ik erken wel dat het landbouwonderwijs heel specifieke contexten heeft. Die gelden wel voor een aantal van onze technische en beroepsopleidingen. We hebben in het kader van de arbeidsdeal met de Federale Regering

vanuit Vlaanderen de vraag op tafel gelegd om een fiscale vermindering of vrijstelling te geven aan privé-investeerders die investeringen doen in technische en beroepsscholen. Ik zou het bijzonder sterk vinden als we daarin zouden slagen. Er is nu heel veel modernisering. Dat zien we ook in het landbouwonderwijs, u moet maar eens door een landbouwschool lopen. Als je daar een duwtje zou kunnen geven aan ondernemers die mee investeren in harde infrastructuur in scholen, kan dat ervoor zorgen dat men moderne uitrustingen heeft en daar meer gaat samenwerken. Het is nog niet goedgekeurd, maar mede op mijn vraag is dat daar op de tafel gelegd. Het zou een goede zaak zijn, mocht dat in orde kunnen komen. Dat zou ook in het kader van dual learning, alle zaken die daar gebeuren naar materieel, heel positief kunnen zijn.

De RTC's, mijnheer Daniëls, staan open voor alle scholen. Daar zijn heel wat samenwerkingen. Vaak gebruiken ze mobiel materiaal. Ik zie dat dat heel goed gaat. Voor het volwassenenonderwijs weet ik het niet. Het hangt een beetje van de locatie af waarschijnlijk.

Nogmaals, mijnheer De Meyer, ik begrijp uw pleidooi. Er is in mijn eigen stad een landbouwschool met heel veel dieren. Ik zie goed wat daar nog aan extra vrijwilligerswerk gebeurt. Ik begrijp uw zorg.

Ik kan alleen maar het volgende zeggen. Nu was de vraag of het landbouwonderwijs zou worden meegenomen bij de harde technische infrastructuur. We hebben daarop ja geantwoord, want die noden zijn even groot als bij het technisch onderwijs. Als we zo'n investeringsoperatie nog eens kunnen hernemen, zullen we het zeker meenemen.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn betoog is een pleidooi voor aandacht voor alle tso- en bso-richtingen, maar in het bijzonder voor het land- en tuinbouwonderwijs.

De collega's die minder geïnformeerd zijn over deze sector, wat blijkt uit hun tussenkomst, wil ik toch nog even wijzen op de specificiteit van het land- en tuinbouwonderwijs waar 365 dagen per jaar gezorgd moet worden voor teelten en dieren. Dit is in geen enkele andere vorm van onderwijs het geval. Teeltleiders zijn dan ook geen luxe, maar een noodzaak naast veel vrijwilligerswerk van leerkrachten om deze scholen leefbaar te houden.

Minister, in de minuut die ik slechts heb voor repliek kan ik weinig andere elementen aanreiken. U hebt wel begrepen dat ik een vurig pleidooi heb gehouden om hier bij een volgende investeringsronde zeker en vast aandacht voor te hebben. (*Instemming van minister Hilde Crevits*)

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het aanbod aan speciale onderwijsmiddelen voor leerlingen met een motorische beperking – 2157 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het M-decreet heeft als doel meer leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in een school voor gewoon onderwijs te laten participeren. Dit gebeurt met bijkomende ondersteuning, zoals met speciale onderwijsmiddelen (SOL's).

Speciale onderwijsmiddelen zijn hulpmiddelen die leerlingen met een beperking in staat stellen les te volgen. Dat kan gaan van handboeken en cursussen in

braille tot technische apparatuur enzovoort. Voor leerlingen met een motorische beperking is de financiering van ergonomisch materiaal mogelijk. De directie van de school voor gewoon onderwijs vraagt de financiering van speciale onderwijsmiddelen aan. Bij de beoordeling van de aanvraag wordt steeds rekening gehouden met de beschikbare middelen. Er wordt afgewogen of het hulpmiddel noodzakelijk is om deel te nemen aan het onderwijsproces in het gewoon onderwijs.

Wanneer een leerling op verplaatsing gaat, bijvoorbeeld op bos- of zeeklassen, kent de Vlaamse overheid geen bijkomende hulpmiddelen toe. Dat is vaak een drempel voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften om deel te nemen aan extra-murosactiviteiten. Het tijdelijk inschakelen van een hulpmiddel, zoals een speciale rolstoel, kan daaraan tegemoetkomen.

Minister, is het volgens u wenselijk om een financiële regeling uit te werken om speciale onderwijsmiddelen in concrete situaties aan te bieden?

Hoe wilt u ervoor zorgen dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ook maximaal kunnen participeren aan extra-murosactiviteiten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Krekels, het was niet helemaal duidelijk welke financiële regeling u bedoelt. Momenteel bestaat er een regeling om speciale onderwijsleermiddelen te financieren. Speciale onderwijsleermiddelen zijn hulpmiddelen of aanpassingen die de leerling in staat stellen om het onderwijsleerproces te volgen. Die hulpmiddelen kunnen worden gebruikt tijdens extra-murosactiviteiten. Dat is geen enkel probleem.

De hulpmiddelen of aanpassingen die nodig zijn om een leerling in staat te stellen om deel te nemen aan extra-murosactiviteiten, houden meestal niet specifiek verband met het onderwijsleerproces op zich. Het gaat eerder om hulpmiddelen of aanpassingen die betrekking hebben op het sociaal functioneren van de leerling. Voor dergelijke hulpmiddelen is in een tussenkomst voorzien via andere kanalen zoals het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en de uitleendienst van de ziekenfondsen. Er bestaat voor de twee al een financiële tegemoetkoming. Die bevoegdheidsverdeling blijft het best overeind, want zo is het helder.

Via het M-decreet worden de scholen nog eens extra gewezen op het recht van leerlingen op redelijke aanpassingen. Deze redelijke aanpassingen hebben betrekking op alle aspecten van het onderwijs en moeten er ook voor zorgen dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften maximaal kunnen participeren aan de extra-murosactiviteiten.

Ik heb niet de behoefte om hiervoor nog een aparte regeling uit te werken. De verplichting voor scholen vloeit voort uit de bestaande regelgeving. Als u vindt dat de regelgeving onvoldoende bekend is, als men soms denkt dat daar een zwart gat zit, moeten we de scholen nog eens goed informeren. Het zou kunnen dat scholen en/of ouders niet weten dat er tussenkomsten bestaan. Dat wil ik zeker doen, als u denkt dat dat mee een oplossing zou kunnen zijn.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, in het kader van mijn vraag ben ik wat gaan rondkijken. De vraag steunt natuurlijk op een aantal praktische voorbeelden die we van leerkrachten hebben gekregen. Ik ben dan ook een beetje beginnen te zoeken.

Ik heb in het jaarverslag van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) gelezen over die SOL's. Ze doen inderdaad oefeningen om af te stemmen met het VAPH. Ze halen daar wel resultaten uit om bepaalde knelpunten uit te werken. Dat brengt mij op het pad van het PAB-budget. De kinderen zouden om zich te

laten assisteren bij een schoolreis binnen hun persoonlijkeassistentiebudget iets of iemand kunnen gebruiken. Natuurlijk, niet iedereen heeft een PAB.

Ik wil verwijzen naar een school die wel in staat was om voor iemand met een motorische beperking SOL's te krijgen, namelijk een speciale tafel en stoel in de klas. Wanneer zij op bosklassen gingen, zagen de leerkrachten tijdens hun prospectie dat er een kinesiste in de buurt was die mee op schoolreis kon gaan voor kinderen met een motorische beperking en die speciale middelen ter beschikking stelt om de kinderen te kunnen begeleiden. Het ging over een speciale rolstoel. Zij wou ook zichzelf als kinesiste ter beschikking stellen om eventueel in te gaan op bepaalde noden. De leerkrachten hebben daar een aanvraag voor gedaan. Ze hebben dat besproken. Toen kwam de vraag naar de financiering, men wou de eventueel beschikbare middelen inzetten. Maar voor zoiets zijn er dus geen middelen. Het moest dan op kosten van de ouders gebeuren. Vaak zitten zulke ouders niet heel ruim in de financiële middelen. Toen ontstond er wat discussie tussen de ouders en de school en uiteindelijk, omdat het niet over een heel groot bedrag ging, heeft de school via de oudervereniging daarin geïnvesteerd.

Er zijn dus allerlei hulpmiddelen en instanties die werken rond de vraag. Maar het was een zoektocht om via een van die instanties toch de ondersteuning te krijgen. Misschien is een betere afstemming mogelijk tussen het VAPH en AGODI. Misschien kunnen zij dat meenemen in hun verdere besprekingen.

Minister Hilde Crevits: Het zou goed zijn dat u enkele van die voorbeelden geeft. Ik heb het nogal gevraagd. We zouden dat eens kunnen bekijken. Als dat echt tussen de twee valt, zouden we dat kunnen bijsturen. We leren bij uit zulke situaties. Dat mag gerust anoniem gebeuren, natuurlijk. We zouden dat misschien kunnen oplossen. Dat geldt zowel voor bos- als voor zeeklassen. Er zijn nu ook speciale rolstoelen om op het strand te rijden. Als dat niet mogelijk zou zijn, zou dat eigenaardig zijn. Dat wil ik zeker bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Schoolverlatersrapport 2018 van VDAB en het aantal schoolverlaters uit aso-richtingen (algemeen secundair onderwijs) – 2158 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Het 31^e Schoolverlatersrapport, dat VDAB op 5 juni bekendmaakte, toont aan dat in 2016 77.365 jongeren hun school of onderwijsinstelling verlieten. Een jaar later was 10,5 procent van deze schoolverlaters werkzoekend, wat het laagste percentage is in zes jaar tijd. Door de aantrekkende arbeidsmarkt gaan meer jongeren meteen na het secundair onderwijs aan het werk, wat de toename van het totaal aantal schoolverlaters van 71.810 in 2015 naar bijna 78.000 in 2016 verklaart. Dat is een significante stijging. Van de schoolverlaters is 12,9 procent laaggeschoold; daarvan zijn drie op vijf ongekwalificeerd. Daarmee bedraagt het aandeel van de jongeren die zonder diploma secundair onderwijs de school verlaten, voor heel Vlaanderen 7,8 procent. Vooral deze ongekwalificeerde uitstroom vertaalt zich naar een werkloosheidsgraad van meer dan 30 procent.

Het Schoolverlatersrapport toont aan dat het aantal middengeschoolden, komende uit de derde graad aso, bso, tso en kso, eveneens is toegenomen van 36,8 procent naar 39,6 procent wat het geheel van de schoolverlaters betreft. Het is echter opvallend dat er een toename is tot 5107 jongeren die, na afloop van hun laatste jaar

aso, het onderwijs verlaten. Nochtans is het niet de bedoeling dat deze jongeren zich tot de arbeidsmarkt wenden, maar integendeel dat ze hun studies zouden aanvatten in het hoger onderwijs. 13,2 procent van hen was werkzoekend na een jaar.

Bijna de helft van de aso3-schoolverlaters is afkomstig uit de richtingen economie-moderne talen en humane wetenschappen. Ook de richting wetenschappen-wiskunde telt verhoudingsgewijs veel schoolverlaters. Bekijken we het geheel, dan zien we dat tal van schoolverlaters afkomstig zijn uit een richting met veel aandacht voor STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering en Mathematics). In absolute cijfers gaat het om bijna tweeduizend jongeren van de ruim vijfduizend, oftewel 39 procent. Het Schoolverlatersrapport stelt terecht dat daardoor heel wat potentiële hoogopgeleide STEM-werknemers verloren gaan.

Dat is uiteraard één manier om de zaak te bekijken, collega's. Ik zag ook meteen, toen het rapport publiek werd gemaakt, enthousiaste reacties van enkele mensen uit de technologische sector. Zij vonden het fijn dat sommige jongeren meteen enthousiast zijn om te gaan werken. Maar natuurlijk, wat men in het middelbaar leert aan STEM-vakken, is niet altijd sterk genoeg om een volledige loopbaan aan op te hangen. Vandaar deze vraag om eens te zien wat we kunnen doen aangaande die groep jongeren die ofwel niet gekwalificeerd is, ofwel een STEM-richting volgde en dan niet verder ging studeren, of die wel gekwalificeerd uitstroomt uit het aso en dan niet verder gaat studeren.

Ondanks alle initiatieven om STEM-profielen aan te trekken naar het hoger onderwijs tonen deze cijfers aan dat er geen beterschap op komst is. Zowel aantal als aandeel is gestegen ten opzichte van 2011. Welke handelingen op korte termijn zijn mogelijk om deze cijfers terug te dringen of om de cijfers naar het hoger onderwijs te doen stijgen?

Ook de schoolverlaters niet-STEM-richtingen in aso3 laten veel kansen op de arbeidsmarkt varen indien zij een hoger diploma niet halen. Welke initiatieven ziet u, minister, om deze jongeren naar het hoger onderwijs te leiden?

Het STEM-actieplan 2012-2020 heeft aandacht voor de instroom in STEM-opleidingen in het hoger onderwijs, maar minder voor de opvang van schoolverlaters uit het secundair onderwijs. Zal een nieuwe versie van dat actieplan daar concreet aandacht aan besteden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik vind dit een bijzonder interessante vraag. Alle partijen die zo'n zware kritiek hebben op de hervorming van het secundair onderwijs en alles wat we gerealiseerd hebben, zouden hier aanwezig moeten zijn om te debatteren. Maar wie is hier aanwezig? Alleen de meerderheidspartijen. Dat moet mij eens van het hart. Volgende week gaan we dan weer actuele vragen krijgen om van alles te kunnen bekritisseren, maar hier waar het moet gebeuren... Er zullen wel redenen voor zijn, maar ik vind dit toch een beetje spijtig. Help mij dan, mochten er later nog vragen komen. *(Opmerkingen)*

Het is toch waar? *(Instemming)*

Mevrouw Brusseel, ik wil het een beetje nuanceren, maar u hebt het eigenlijk zelf ook al gedaan. De STEM-studies kennen sinds de start van het STEM-actieplan een voorzichtige maar gestage groei in het secundair onderwijs. Het is niet zo dat we achteruit boeren. We gaan vooruit, voorzichtig, maar het lukt.

De instroom in STEM-opleidingen in het hoger onderwijs stijgt. Dat is niet zo slecht. Ik heb geen indicaties dat het slechter zou worden.

Dat neemt niet weg dat 1977 jongeren uit het aso met een STEM-vooropleiding – al dan niet tijdelijk – beslissen om geen verdere STEM-opleiding te volgen in het hoger onderwijs. Dit aantal is een beetje gestegen – 39 procent tegenover 36 procent in 2013 – maar het gaat nog altijd over een beperkt aandeel van alle aso-gediplomeerden.

Er worden jaarlijks zo'n 24.500 aso-studiebewijzen uitgereikt, waarvan meer dan de helft voor STEM-studierichtingen. Het is dus niet zo'n leeuwenandeel, maar het is wel iets.

Tot slot, en dan stop ik met nuanceren, de VDAB-statistiek is een momentopname. In de cijfers zitten bijvoorbeeld ook jongeren die in de loop van hun eerste jaar afhaken, en de rest van het jaar werken om daarna een nieuwe studie aan te pakken. Dat hebben we ook, jongeren die een foute keuze maken. Het is dus iets minder dan wat in de monitor zit.

We hebben een aantrekkende economie, daar hebben we het al over gehad, waardoor de verleidingskracht van de werkvloer een bijzondere impact heeft op jongeren. Ze worden ook gevraagd om te gaan werken. Ondernemers die zelf een grote carrière hebben gemaakt, vinden inderdaad dat je het ook zo kan maken, wat misschien wel juist is, maar waar ik als minister van Onderwijs niet echt gelukkig mee ben. U hebt er ook naar verwezen, de kansen op de arbeidsmarkt liggen voor aso'ers die uitstromen en niet verder studeren, niet zo spectaculair goed.

Vandaar, en dat was ook mijn oorspronkelijke oproep, dat we stappen zetten in het kader van de modernisering van het secundair onderwijs. Ik ga toch wel wat voorbeelden geven waarvoor die modernisering een goede zaak is.

STEM krijgt een zeer duidelijke plaats binnen ons onderwijsaanbod. We krijgen STEM-domeinscholen met doorstroomrichtingen, dubbelefinaliteitrichtingen en arbeidsmarktrichtingen.

Er komen STEM-eindtermen, wat voor mij een belangrijk item is, als we meer meisjes in het hoger onderwijs willen krijgen in de STEM-richtingen. Ze worden aangetrokken door de meerwaarde van de integratie. Ze zien de maatschappelijke meerwaarde. Met puur alleen wiskunde zal het niet lukken, maar als we de twee geïntegreerd aanbieden, verplichten we om dat geïntegreerd te bekijken.

We voeren een pakket STEM-acties uit, en die zijn goed.

Dan is er de veelbesproken matrix. Ik vind dat fantastisch. Ik ga nog eens herhalen: op één A3 zie je alle richtingen die exclusief voorbereiden op dat hoger onderwijs en die bedoeld zijn om verder te studeren. Daarnaast is er een palet richtingen die we duidelijk op één pagina definiëren als arbeidsmarktrichtingen. We willen er ook goed voor zorgen dat men goed is voorbereid op de arbeidsmarkt. Dan zijn er nog de gemengde finaliteiten, die op de twee voorbereiden.

Dat duidt er nog eens op dat elke aso-richting – vandaag maar ook in de toekomst – voorbereidt op het hoger onderwijs en jongeren niet voorbereidt om op de arbeidsmarkt te stappen.

Dan hebben we Columbus, ontwikkeld in het kader van het masterplan secundair onderwijs. Ik heb al vaker gezegd dat Columbus voor mij een emanciperend effect heeft. Jongeren met een thuissituatie waar geen aandacht is voor verdere studies, kunnen door het afleggen van de Columbustest getriggerd worden en gaan inzien dat er interessante studierichtingen bestaan, en dat het wel goed zit met hen. We moeten dat emanciperende effect blijven benadrukken. Het is niet alleen een test om eens te snuffelen. Het is een test die iemand op weg kan zetten of die leerkrachten of klassenraden kan stimuleren om nog eens met de ouders te gaan praten en te gaan zeggen: dit heeft toch ook een emancipatorisch effect.

Ik verwijs naar de 'Onderwijskiezer'. We leggen daar de kaarten op tafel. We geven nu ook de studierichtingen en het studiesucces mee. Het is de bedoeling om jongeren aan te zetten om goed na te denken.

Er zijn de hbo5-opleidingen die er nu gekomen zijn.

In het studieaanbod staan ook heel expliciet nu de tso-studierichtingen met doorstroomfinaliteit. Het is van belang dat die worden meegenomen.

Waar ik nog grote zorgen rond heb, maar waar we ook acties aan het ondernemen zijn, is de gebrekkige doorstroom van sommige studierichtingen. (*Opmerkingen*)

Voor de humane wetenschappen had het kleinere wiskundepakket misschien ook wel een impact op het studiesucces. Dit geeft ons zoveel kansen om inhoudelijke versterkingen te doen. Dat is ook dankzij de modernisering van het secundair onderwijs. De zorgen die u aangeeft, zitten daar ook net achter. We willen ervoor zorgen dat onze aso-studierichtingen, die bedoeld zijn om hoger onderwijs te gaan volgen, daar inderdaad ook effectief voor bedoeld zijn. En jongeren moeten meer instrumenten krijgen om de juiste studiekeuze te maken.

Duaal leren speelt in het aso geen rol, dat klopt. Maar, en daar moeten we nog aan werken, binnen het aso wordt zeer luid gevraagd om jongeren in het secundair meer in contact te brengen met de werkvloer. Het is dan niet de bedoeling om hen de sprong te laten maken naar de arbeidsmarkt, maar wel naar een studiekeuze, of om dat keuzeprocessus beter te maken. Technologische bedrijven of bedrijven die veel technische profielen nodig hebben, bieden zeer interessante activiteiten. Dat kan jongeren stimuleren om een STEM-richting te kiezen.

Het huidige plan loopt tot 2020. Het nieuwe STEM-actieplan wordt op dit moment voorbereid door het STEM-platform. Het zal worden goedgekeurd in de volgende legislatuur en door de volgende regering in de loop van het schooljaar 2019-2020. Het STEM-platform is zeer actief. Voorzitter Françoise Chombar ontwikkelt een hoge activiteitsgraad. Dat is zeer aangenaam voor mij om te zien. Het is super om zo'n 'leading woman' te hebben binnen STEM. Dat kan een zekere uitstraling hebben.

Mevrouw Brussel, ja, ik ben wel bezorgd, maar ik vind dat we goede keuzes gemaakt hebben in het moderniseringsproces. Ik ben ervan overtuigd dat u dat ook zult vinden. Ik vond het wel van belang om dat toch nog even mee te geven.

Ann Brussel (Open Vld): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik wil om te beginnen onderschrijven dat we belangrijke stappen hebben gezet. Natuurlijk, het effect moet zich nog laten voelen eenmaal die modernisering volledig wordt uitgerold. Dat is juist. De eindtermen zullen eveneens worden aangepast, zowel de vakspecifieke als de eindtermen over een geïntegreerde aanpak van STEM.

Ik denk dat het inderdaad belangrijk is om een aantal zaken duidelijker te maken aan leerlingen, om hen echt te tonen wat je kunt doen met wetenschappen, technologie en wiskunde. Nu klinkt STEM heel erg hip en het wordt geassocieerd met zaken die worden getoond op infodagen, een drone die rondvliegt bijvoorbeeld. Maar eigenlijk moet je ten gronde uitleggen waarover het gaat. Je moet echt goed zijn in wiskunde, dat is belangrijk. Je moet alle wetenschappelijke vakken grondig aanpakken.

Ik ben het met u eens: de geïntegreerde aanpak is nodig om jongeren over de streep te trekken, meisjes vaker dan jongens. We moeten de maatschappelijke kant ervan tonen. Meisjes zijn eerder aangetrokken tot studierichtingen in de zorg-STEM, maar we moeten ook de link leggen met de creativiteit. We moeten niet alleen STEM maar ook STEAM-richtingen (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics) promoten. Zodra de creativiteit erbij wordt betrokken zijn meisjes sterker geneigd om ervoor te kiezen. Kijk maar naar het aantal meisjes

in de groep burgerlijk ingenieur/architect. Daar zitten veel meer meisjes dan in de groep burgerlijk ingenieur/bouwkunde. Daar zie je verschillen.

Er kunnen een aantal linken worden gelegd. De matrix verschaft duidelijkheid, maar nu is het aan ons om eerlijk te zeggen waar je naar kunt doorstromen. Laten we eerlijk zijn, de humane wetenschappen en economie/moderne talen blijft een beetje een zwakke plek, zolang we dat niet versterken. In veel scholen hebben de leerlingen voor economie/moderne talen geen positieve keuze gemaakt. Ze kiezen dat omdat ze niet meer houden van Latijn. Ze zijn niet zo sterk in wetenschappen of wiskunde. Economie vinden ze wel interessant. Talen, dat lukt hun wel.

Maar als je dan kijkt naar het niveau voor Frans dat ze behalen, wat toch de eerste taal is in Moderne Talen, zie je dat ze daar ook vaak zwak op scoren. Dat is niet goed. Als je een bewuste keuze voor talen maakt, dan mag de lat voor die talen hoog liggen.

Minister, ik wil een suggestie doen om af te ronden. Ik ben er zeker van dat het volgende STEM-actieplan nog concrete maatregelen zal bevatten. Ik kijk ernaar uit om het te zien. Het is belangrijk om die opleidingen uit het hoger onderwijs beter in de verf te zetten. De hogescholen voornamelijk – want het probleem zit voor een stuk in de universiteiten, maar dat heeft volgens mij een andere oorzaak – krijgen niet de hoogste financiering voor de STEM-opleidingen. De onderwijsbelastingseenheid ligt vrij laag voor STEM, en toch zijn het studierichtingen waarvoor je heel grote investeringen moet doen. We hebben het hier daarnet gehad over de kost van materiaal en uitrusting, dat is ook zo voor STEM in het hoger onderwijs. Er zijn labo's nodig, er is uitrusting nodig. We kunnen ook nagaan wat we meer kunnen doen om de hogescholen in contact te brengen met het werkveld, maar eigenlijk zijn die hogescholen daar al vaak mee bezig. Ik denk dus dat de financiering voor STEM omhoog moet zodat hogescholen, en ook universiteiten, echt de middelen hebben om sterker en wervender op te treden en om de nodige investeringen te kunnen doen om studenten warm te maken voor de STEM-opleidingen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is een niet onbelangrijke vraag die eigenlijk gaat over oriëntering in het secundair onderwijs. Als je aso volgt of een specifieke tso-richting waarna je expliciet moet verder studeren, maar het niet doet, dan wordt het lastig op de arbeidsmarkt. Ik ben blij dat er in het masterplan secundair onderwijs eindelijk een kolom 'doorstroom' is waar tso afzonderlijk staat als domeinspecifiek. Als ik dan documenten van een aantal koepels zie waar men dat vrolijk weglaat, ook nog zeer recent, dan maak ik mij zorgen. Diegenen die dan staan te roepen dat wij tso moeten herwaarderen, maken er opnieuw één potje van waardoor het tso niet meer herkenbaar terug te vinden is en dus devalueer je de doorstroom van het tso, devalueer je het technisch onderwijs dat net nu met het masterplan secundair onderwijs toeleidt naar verder studeren. Als ze dus nog komen roepen waar we blijven met de herwaardering van het technisch en beroepsonderwijs, zet het dan expliciet in de matrixen en in de tekst onder de matrixen die je zelf verspreidt.

Collega's, ik wil toch nog een pleidooi houden voor een aantal zaken. We hebben met deze commissie Fyxxilab in Gent bezocht, we hebben LEGO Education bezocht. Een aantal leden hebben daar zeer actief aan kunnen deelnemen, een aantal anderen waren genoodzaakt te telefoneren op dat moment. Het neemt niet weg dat dit een niet onbelangrijk gegeven is, ook in het lager onderwijs. Daar begint het al. Willen we nu eindelijk de wetenschap- en techniekmicrobe valideren in het onderwijs en op het einde van het lager onderwijs al kunnen zeggen dat een leerling niet de grote abstracte denker is maar wel iemand die inzicht heeft in 3D, dan moeten we op zoek gaan naar die talenten. Dat kunnen we doen via LEGO Education en andere zaken in het basisonderwijs uit te rollen.

We hebben het leergebied wereldoriëntatie gesplitst in wetenschappen en techniek en mens en maatschappij. Wat stellen we vast? Er is in de praktijk niets van terug te vinden. Collega Krekels en ikzelf pleiten regelmatig voor vakleerkrachten. Neen, dat is niet dat elk vakje apart moet worden gegeven, maar wel dat wetenschap en techniek kan worden gegeven door de leerkracht die er gepassioneerd mee bezig is, die zich daar goed bij voelt. En toch stellen we vast dat in allerlei pedagogische discours wordt gezegd: 'Doe dat niet, want het geïntegreerde wereldbeeld van het kind zal in elkaar stuiken.' Het geïntegreerde wereldbeeld van kinderen die in een klas zitten met leerkrachten in een duobaan, valt al bij al goed mee. Dat valt niet in elkaar. Ze hebben ook nog een aparte leerkracht voor lichamelijke opvoeding en dat valt ook nog goed mee. Het lukt dus wel.

Het laatste wat ik wil aanhalen, zijn de OBE's. Het klopt. Ik betreur dat we de middelen van het kliksysteem niet hebben gebruikt om de OBE's aan te passen of een deel ervan om de opstart te doen in het hoger onderwijs om die richtingen te valideren.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Een groot deel van de mensen die geen hoger diploma dan aso behalen – het blijkt ook uit een studie van professor Laurijssen van de VUB – hebben wel van het hoger onderwijs geproefd, maar drie kwart van hen strandt in hun eerste poging. Het belang van een zeer goede studie-oriëntering – en de minister heeft er ook naar verwezen – mogen we niet onderschatten. In principe zijn het mensen die hoger onderwijs aankunnen, maar hoogstwaarschijnlijk in een te zware of verkeerde richting terechtkomen. Hoe beter we dat kunnen uitbouwen, hoe sneller ze zich kunnen oriënteren en hoe minder mislukkingen we zullen kennen.

Er zijn natuurlijk mensen die op die manier toch op de arbeidsmarkt terechtkomen, maar zeer duidelijk het potentieel hebben om verder te studeren. Het een sluit natuurlijk het ander niet uit. Het is niet omdat men al een aantal jaren gewerkt heeft, men niet terug naar het onderwijs kan gaan. Ik wil dus een pleidooi houden om werkstudentenprogramma's te versterken en mensen er warm voor te maken en hen erop te wijzen via oriënteringsproeven enzovoort. Ik denk dat het heel belangrijk is om dat ook mee te nemen.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

Jan Durnez (CD&V): Mijn betoog ligt helemaal in de lijn van wat de heer Cordy daarnet zei. We zijn hier bezig over 2,5 procent van de 24.000 mensen die na een jaar geen werk hebben. Dat is een eerste luik: het relativiseren aan de ene zijde. En anderzijds moeten we bijzondere zorg hebben voor die groep die geprobeerd heeft in het hoger onderwijs en nagaan wat hun vooropleiding was. We beschikken niet over alle gegevens. Nadien kunnen we hen begeleiden naar graduaatsopleidingen, naar volwassenenopleidingen of naar de arbeidsmarkt.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik wil de benadering ondersteunen dat het niet enkel en alleen de oriëntering binnen het secundair onderwijs is die optimaal moet zijn, maar dat we ook moeten nagaan op welke manier de heroriëntering gebeurt als iemand start in het hoger onderwijs en afhaakt. We hebben daar inderdaad veel minder zicht op. Mogelijks wringt daar het schoentje. In de toekomst moeten we misschien de heroriëntering – niet de oriëntering – versterken, want de hervorming van het secundair onderwijs zou toch moeten leiden tot zeer goede resultaten. Ik denk dat we ook moeten kijken naar de trajecten die nadien worden doorlopen en hoe de oriëntering daar kan worden versterkt.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben het met de meeste van de opmerkingen eens.

De OBE's hangen voor mij samen met een groter debat rond financiering van het hoger onderwijs. We hebben vorig jaar eventjes nagedacht of we de middelen

van de kliks daarvoor zouden gebruiken, maar je voelde – ik heb het met de hogescholen besproken – dat de druk op de ketel zo hoog was omdat we de kliks twee jaar niet hadden toegekend. De groei van de studenten is overal zo groot en we voelen dat de tijd wel rijp is om eens naar het mechanisme te kijken.

Ik kan niet ontkennen dat, zoals gezegd, de OBE's van de STEM-richtingen niet de hoogste zijn. Dat klopt. Om dat nu nog snelsnel aan te passen, is niet zo evident. Het is ook niet iets wat je op een week kunt doen. Maar dat we de globale financiering eens onder de loep moeten nemen, daar ben ik het wel mee eens. Anderzijds was het lang geleden ook een heel moeilijke bevalling om het te maken zoals het is gemaakt. Zonder afbreuk te willen doen aan de goede intenties om het te herbekijken, zal het toch een zware oefening worden.

De opmerking over heroriënteren na het eerste jaar of na de start is zeker terecht. Ook hier kijken sommigen naar de financiering. Is men wel gemotiveerd om jongeren goed te heroriënteren? Ik persoonlijk denk dat de financiering daarvoor niet in de weg staat, maar het gebeurt te weinig. Dat merken we ook. Wat is de studiebegeleiding bij de heroriëntering? Ik hoor er heel diffuse verhalen over. Je kunt niet zeggen dat de ene hogeschool of universiteit beter is dan de andere. Het zit zelfs op opleidingsniveau, zelfs binnen bepaalde faculteiten is er een andere aanpak. Er is nog werk te doen.

Straks is er het decreet Leerlingenbegeleiding dat van start gaat voor het secundair onderwijs. Studiebegeleiding in het hoger onderwijs moet betrekking hebben op een mogelijke heroriëntering. We mogen jongeren niet zoekende laten, maar we moeten hen helpen om goede keuzes te maken. Ik ben het zeker eens met dat onderdeel.

Ann Brussel (Open Vld): Collega's, ik dank jullie voor jullie opmerkingen.

Collega Durnez, het gaat inderdaad over een kleine groep, maar we moeten ambitieus zijn voor elke jongere. Vlaanderen wil in de kenniseconomie kampioen zijn en je kunt geen kampioen zijn als je niet meteen de lat hoog legt. Het is ook zonde voor de individuele jongere als hij tijd verliest, als hij de juiste keuzes niet maakt, als hij hulp zoekt maar die niet vindt. Ik denk dat wij met deze regering inderdaad stappen hebben gezet om die hulp te bieden. Dat is zo. De meeste hogescholen en universiteiten doen hun best om studenten te heroriënteren als dat kan. Hier en daar zit natuurlijk wel volgens sommigen het financieringsmechanisme in de weg, maar dat moeten we eens grondiger onderzoeken. Op dit moment wordt dat een beetje moeilijk, denk ik.

Ik heb nog een bekommernis die ik deel met collega Daniëls. Ik heb het er daar niet over gehad. Het is inderdaad zo dat het enthousiasme voor wetenschap, techniek en wiskunde jong start. Als we kwaliteit willen tot in het hoger onderwijs, is het belangrijk dat leerlingen goed worden opgeleid in het secundair onderwijs, waar geïntegreerde zaken worden getoond, maar ook dat er vakspecifiek een sterk theoretische onderbouw is. Het is niet allemaal voor te stellen in een leuk project, soms is het ook hard studeren. In de lagere school moet je die leerlingen vooral werven en hen enthousiast maken voor wetenschappen door het op een heel goede manier en sterk onderbouwd geïntegreerd aan te pakken. Daarvoor heb je onderwijzers nodig die ook goed zijn in STEM. Laat me toe te zeggen dat daar het schoentje knelt. Als we kijken naar de instroom van de voorbije jaren in de lerarenopleiding, waren er steeds minder studenten met een wetenschappelijke achtergrond, bijvoorbeeld uit STEM-richtingen uit het aso. Dat is een probleem. Als je zelf bijvoorbeeld de eerste principes van optica moet uitleggen, kan je dat doen op een heel speelse manier. Je kunt het zelfs aan kleuters uitleggen. 'Pour la petite histoire': mijn dochter heeft dat al zelf ontdekt. Ik vond dat zeer geestig. En haar oma, fysicus zijnde, was heel fier. Je kunt heel veel doen, maar daarvoor moet je het zelf ook wel snappen. Je moet zelf als leerkracht de

regels van de optica kennen. Het is niet voldoende om te zien wat een spiegel is, en een holle en een bolle lens. Je moet de regels ook kennen. Je moet begrijpen wat de mechanismen zijn in STEM.

Minister, misschien moeten we wat bijscholing betreft, een tandje bij steken of overleggen met het veld en met hogescholen om na te gaan of we voor STEM voor de onderwijzers niet nog wat meer kunnen doen.

Minister Hilde Crevits: Wat STEM betreft, is er een STEM-netwerk. Er komen steeds meer leerkrachten basisonderwijs naartoe. Ik heb een netwerksessie meegemaakt. In de onderwijzersopleiding zit zoveel creativiteit en techniek dat je dat wel zou moeten kunnen overbrengen. Het netwerk werkt wel. Het kan nog beter, maar ik denk dat er de laatste keer twee- of driehonderd mensen waren.

Ann Brusseel (Open Vld): Dat is bemoedigend en daar moeten we verder op inzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.